

“DET ÄR BARA ATT LÄMNA HONOM”

**KVINNOFRIDSPROJEKT I SAMVERKAN MELLAN VUXENENHETEN
LANDSKRONA KOMMUN, KVINNOJOURNEN ISIS OCH RÖDA KORSET**

SLUTRAPPORT

**Ilona Morvai
Projektledare**

2009-12-18

INNEHÅLL

<u>INLEDNING</u>	3
<u>PROJEKTETS BAKGRUND</u>	3
<u>REVIDERAD PROJEKTPLAN</u>	4
<u>REDOVISNINGAV KVINNOFRIDSPROJEKTET</u>	6
<u>SLUTRAPPORT</u>	
Våld i nära relationer	6
Några utsatta grupper	6
Våldets omfattning	7
Normaliseringsprocess	8
<u>PROJEKTETS GENOMFÖRANDE</u>	9
Schematisk presentation av arbetsprocessen	9
1. <u>Frivilliga</u>	13
2. <u>Information</u>	14
3. <u>Besöksverksamhet</u>	15
4. <u>Fast telefontid/telefonjour</u>	16
5. <u>Samverkan</u>	16
<i>Styrgruppen</i>	16
<i>ISIS</i>	17
<i>Externt nätverk</i>	17
<u>SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION</u>	19

INLEDNING

På senare år har våld mot kvinnor blivit alltmer uppmärksammat. Våren 1998 antog riksdagen regeringens proposition Kvinnofrid 1997/1998:55, ett omfattande åtgärdsprogram för att bekämpa våldet mot kvinnor. Utgångspunkten för Kvinnofridsreformen var insikten att våld mot kvinnor är ett problem som förekommer i alla grupper i samhället och att det är ett problem som kräver förbättrad lagstiftning och samverkan i förebyggande insatser mellan myndigheter och olika aktörer i samhället.

Länsstyrelsen i Skåne län fördelar statsbidrag utifrån gällande regeringsdirektiv till kommuner och organisationer för att utveckla arbetet med våldutsatta kvinnor och barn. År 2007 fick Landskrona kommun 3 800 000 kronor för att starta ett tvåårigt samverkansprojekt tillsammans med Kvinnojouren ISIS och Röda Korset Landskronabygden.

Nedanstående slutrapport beskriver Röda Korset Landskronabygdens Kvinnofridsprojekt.

PROJEKTETS BAKGRUND

Röda Korset i Landskrona har i en tidigare projektansökan sökt medel för att erbjuda telefonjour och samtal till våldutsatta kvinnor som inte vågar eller vill gå till sociala myndigheter eller till polisen. Samtidigt som denna projektansökan skrevs, genomfördes en förstudie för att undersöka hur Röda Korset kunde bidra i kommunens kvinnofridsarbete.

Förstudien visade att en telefonjour, som beskrevs i projektansökan var överflödigt, eftersom telefonjourer och möjligheter att få råd och samtal via telefon var redan väl utvecklade.

Efter Länsstyrelsens beslut om ekonomiskt bidrag sammankallades Landskrona kommun, ISIS och Röda Korsets arbetsgrupp för ett samtal och genomgång angående behoven av olika insatser i samverkansprojektet. Därefter skrev Röda Korset en ny reviderad projektplan. Projektplanet blev antagen av Landskrona kommun och Länsstyrelsen och det blev grunden till det genomförda projektet.

REVIDERA D PROJEKTPLAN

Projektets Mål, Måluppfyllelse samt Avgränsning

Långsiktigt mål

- Ökad kunskap och förståelse i samhället kring kvinnofridsproblematiken.

Effektmål

- Att kvinnor som lever i förhållanden präglade av hot och tvång blir medvetna om sina mänskliga rättigheter.
- Att våldutsatta kvinnor och närstående till dessa nås av information kring kvinnofridsproblematiken, så att stödjande nätverk kan bildas för respektive grupp.
- Att kvinnor, som så önskar, blir erbjudna, där detta är möjligt, ett samtal med en medsystem som talar kvinnans eget språk och har insikt i kvinnans egen kultur.
- Att anhörigvårdare som utsätts för våld i hemmet finner en reträttplats i en stödgrupp.
- Att hemlösa kvinnor upplever ett ökat människovärde genom att de blir sedda och bekräftade.

Måluppfyllelse när vi genom:

- att vi metodutvecklar våra informationsinsatser så att vi i olika grupper kan synliggöra kvinnofridsproblematiken på ett inspirerande och engagerande sätt.
- uppsökande verksamhet och information till ideella organisationer, anhörigrupper och arbetsplatser.
- att erbjuda kvinnor, som utsätts för våld och/eller tvång eller närstående till dessa, medmänskligt stöd och samtal såväl enskilt som i grupp.
- att vara ett komplement till kommunens eget kvinnofridsarbete.
- att Röda Korset utbildar frivilliga som har denna problematik som sitt specifika uppdrag.
- att Röda Korset knyter frivilliga som är utlandsfödda till projektet.
- att besöka hemlösa kvinnor på kommunens akutboende, när detta står klart.

Resurser

Frivilliga kommer att, efter inledande enskilt rekryteringssamtal och utbildning;

- Medverka i kvinnofridsarbetet.
- Någon/några arbetar tillsammans med projektanställd i den uppsökande informationsverksamheten.
- Någon/några finns tillgängliga på Röda Korsets telefon ett par timmar i veckan.
- Tillsammans med projektledare har någon/några enskilda samtal med

- hjälsökande kvinnor.
- Någon/några är gruppleddare i självhjälsgrupper.
 - Tillsammans med frivilliga från besöksgruppen besöker man hemlösa kvinnor på kommunens akutboende.

Projektledare, 0,5 tjänst.

- Samordnar projektet.
- Är huvudansvarig för informationsinsatser.
- Initierar och genomför metodutveckling.
- Rekryterar frivilliga.
- Samordnar utbildning.
- Är föredragande i styrgruppen.
- Utgör ett psykologiskt stöd för de frivilliga.
- För dagboksanteckningar om verksamheten som ligger till grund för en utvärdering.
- Samarbetar med närliggande kvinnojourer, organisationer och myndigheter som är adekvata i sammanhanget.

Målgrupp

Äldre och handikappade kvinnor är enligt flera studier en särskilt utsatt grupp för våld av nära anhörig. Röda Korset vill därför göra en insats för dessa kvinnor i Landskrona kommun.

En annan grupp våldsutsatta kvinnor är de hemlösa. Kommunen kommer inom kort inrätta ett akutboende enbart för kvinnor. När denna verksamhet startat, vill vi utvidga vår besöksverksamhet till att innefatta även denna grupp. Röda Korset vill därför vara med när detta boende planeras.

Avgränsning

Röda korsets frivilligarbetare kommer att hänvisa behövande av kurativa insatser till kommunens kvinnofridsteam.

Organisation

Uppdragsgivare: Landskronabygdens Röda Korskrets

Styrgrupp: Ordförande i Landskronabygdens Röda Korskrets
Vice ordförande i Landskronabygdens Röda Korskrets
Konsulent Röda Korset, region syd
Vuxenenheten Landskrona kommun
Projektledare

Utvärdering

Projektet kommer att utvärderas av Landskrona kommun

REDOVISNING AV KVINNOFRIDSPROJEKTET RÖDA KORSET LANDSKRONABYGDEN – SLUTRAPPORT

Slutrapporten beskriver genomförandet av projektet, uppnådda mål, resurser, samverkan och hinder och möjligheter i projektet. Som inledning beskrivs kortfattad den teoretiska ramen som var grunden till projektet.

Våld i nära relationer

FN antog 1993 Deklarationen om avskaffandet av våld mot kvinnor. Där definieras våld mot kvinnor som: *"Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet."* Våld mot kvinnor är en kränkning av den kroppsliga integriteten och kvinnors grundläggande friheter och rättigheter. Det är en brottslig handling.

På FN: kvinnokonferens i Peking 1995 fastlogs att våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktrelationer mellan kvinnor och män vilka har lett till mäns dominans över och diskriminering av kvinnor. I det handlingsplanet som FN ställde sig bakom fastställdes att en helhetssyn och ett tvärsektoriellt arbetssätt måste utvecklas för att åstadkomma ett samhälle som är fritt från könsspecifikt våld. Den svenska regeringens *"Kvinnoproposition"* (1997/98:55) har samma breda perspektiv. Propositionen antogs i riksdagen våren 1998 och den hade tre centrala utgångspunkter:

- Förbättring och skärpning av lagstiftningen
- Förebyggande åtgärder
- Ett bättre bemötande av våldutsatta kvinnor

I enlighet med definitioner som anges i SOU 2006:65 avses *våld från närstående* i första hand sådant våld som utövas av en manlig nuvarande eller före detta partner. På morsvarande sätt avses barn som bevittnat våld, sådant våld som deras mor utsatts för av partner eller före detta partner.

Några utsatta grupper:

Våld och övergrepp mot äldre. Definitionen som används internationellt är den som går under namnet Torontodeklarationen från 2002 och som WHO, Universitetet i Toronto i Kanada och International Network for the Prevention of Elder Abuse enats om: *"Våld mot äldre är en enstaka eller upprepad handling, eller frånvaro av önskvärd/lämplig handling, som utförs inom ett förhållande där det finns en förväntan på förtroende och som förorsakar skada eller smärta hos en äldre person"*. Med "äldre" i projektet menade vi alla som är 65 år gamla och äldre.

I Socialstyrelsens rapport *Övergrepp mot äldre i hemmet. Ser vi toppen av ett isberg?* (1994), indelas våld/övergrepp i hemmet som

- Fysisk misshandel (våld mot kroppen)
- Psykisk misshandel (hot, trakasserier)
- Försummelse (vanvård, exempelvis felaktig medicinering, otillräcklig föda bristande hygien)
- Sexuellt utnyttjande
- Ekonomiskt utnyttjande (utpressning, stöld av pengar eller egendom)

Våldutsatta kvinnor med missbruksproblematik har på senare år uppmärksammats av samhället som en särskilt utsatt grupp. De flesta våldutsatta kvinnor har liknande problematik och svårigheter men för dessa kvinnor uppstår större hinder när det gäller samhällets stöd. Många våldutsatta kvinnor uppvisar symtom på posttraumatisk stress (PTSD) men missbrukande kvinnor mår sämre (Beijer, U 2004). Inom sjukvården och Socialtjänsten känner man till kvinnornas utsatthet men det finns få rehabiliteringsmöjligheter utifrån den dubbla problematiken (våld och missbruk) som de har. Missbrukande kvinnor har svårare att bryta upp från ett destruktivt förhållande eftersom beroendet till mannen är mångbottnat och våld har kanske normaliserats redan i barndomen. Mannen kanske förser kvinnan med både droger och boende och genom dem skyddar henne från andra våldsutövande män. Kvinnorna har oftast ingenstans att ta vägen i den akuta situationen eftersom få akuta boenden eller kvinnojourer tar emot dem i aktivt missbruk. Många blir hemlösa eller söker hjälp hos vänner som kanske också är missbrukare.

Våldets omfattning

Mäns våld mot kvinnor är ett globalt problem. Världshälsoorganisationen WHO beräknar att en tredjedel av världens kvinnor och flickor någon gång eller flera gånger utsatts för våld eller våldtäkt. I ungefär hälften av alla mord på kvinnor är deras partner förövaren.

Anmälningarna om misshandel mot kvinnor i Sverige har ökat med 33 procent de senaste tio åren. Dessa siffror visar ändå inte våldets hela omfattning eftersom många fall aldrig anmäls. Brottsförebyggande rådet, Brå, bedömer att det både beror på att man anmäler i högre grad och att det faktiska våldet har ökat. Under 2008 polisanmälades 28 315 fall av misshandel av kvinnor över femton år i Sverige, vilket innebär en ökning på drygt 5 procent jämfört med 2007. I 20 810 fall var kvinnan bekant med förövaren, vilket i snitt innebär 57 anmälningar om dagen. Antalet anmälda våldtäkter ökade förra året med nästan 15 procent. År 2008 anmäldes totalt 5 446 våldtäkter, varav 244 där män var offer. 2007 anmäldes totalt 4 749 våldtäkter. I gruppen kvinnor över 18 år ökade antalet våldtäktsanmälningar med över 80 procent jämfört med 2007, från 1 624 anmälningar till 2 946 anmälningar 2008. Under samma period ökade även antalet anmälda fall av grov kvinnofridskränkning från 2 514 till 2 733 fall (*Brottsförebyggande rådet, 2008*). Nordiska ministerrådets rapport *Overgrep mot äldre* (Nord 1994:2) visar att mellan 1 % till 8 % av de äldre i nordiska länderna någon gång har utsatts för någon form av övergrepp.

Normaliseringsprocess

Normaliseringsprocessen innehåller flera gradvis mer eller mindre iakttagbara steg. Den beskriver hur man successivt blir invand i ett destruktivt beteendemönster, utan att man själv är medveten om det. Det som för en utomstående kan verka helt oacceptabelt har blivit något helt vardagligt. Utifrån olika studier beskriver de frivilliga medarbetare i projektet normaliseringsprocessen på följande sätt:

”Normaliseringsprocessen är en teoretisk modell om hur våld i nära relationer går från att vara något alldeles otänkbart till att vara något man lär sig att leva med. Det är viktigt att komma ihåg att det är en teori och att den inte stämmer in på alla vålds relationer, man ska alltid se även efter andra signaler som kan tyda på att det förekommer våld i förhållandet.

Normaliseringsprocessteorin är framtagen av Eva Lundgren. Rätt kortfattat om teorin kan man säga att Eva Lundgren har studerat hur våldet blir normalt i en relation. Det finns många liknande historier om hur män som misshandlar, charmar kvinnor och är ”omtänksamma” genom att skjutsa till och från jobb och olika aktiviteter, genom att varva komplimanger med kritik som t. ex. umgänge eller klädstil. Genom att begränsa kvinnans umgänge med vänner och familj fast på ett omtänksamt sätt tar mannens gradvisa kontroll över kvinnans livsutrymme för omtanke och kärlek. Sen kommer det första slaget, chocken från kvinnans sida och ångern från mannens. Han övertygar att det är henne han älskar och att det aldrig kommer hända igen. Så hon stannar eller kommer tillbaka hem igen. Men manipulationen, isoleringen från omgivningen och hjärntvätten fortsätter efter ett tag och slagen kommer allt tätare in på varandra, kränkningarna likaså. Kvinnan stannar kvar av rädsla i tron att han kommer att förändras att allt blir som var i början av relationen. Mannens bild av hur en kvinna ska vara blir även kvinnans bild av hur hon ska vara. Hans referensramar av vad som är rätt och fel blir även hennes. Ju mer hon fogar sig och försöker vara tillags desto mer förlorar hon sig själv. Mannen som slår har olika anledningar till att han slår, men det viktigaste är att han känner sig större när han gör det. Med andra ord handlar det om makt, dominans och mannens egen självbild. Han ser alltså ner på sig själv som man och bekräftar sin manlighet genom att slå.

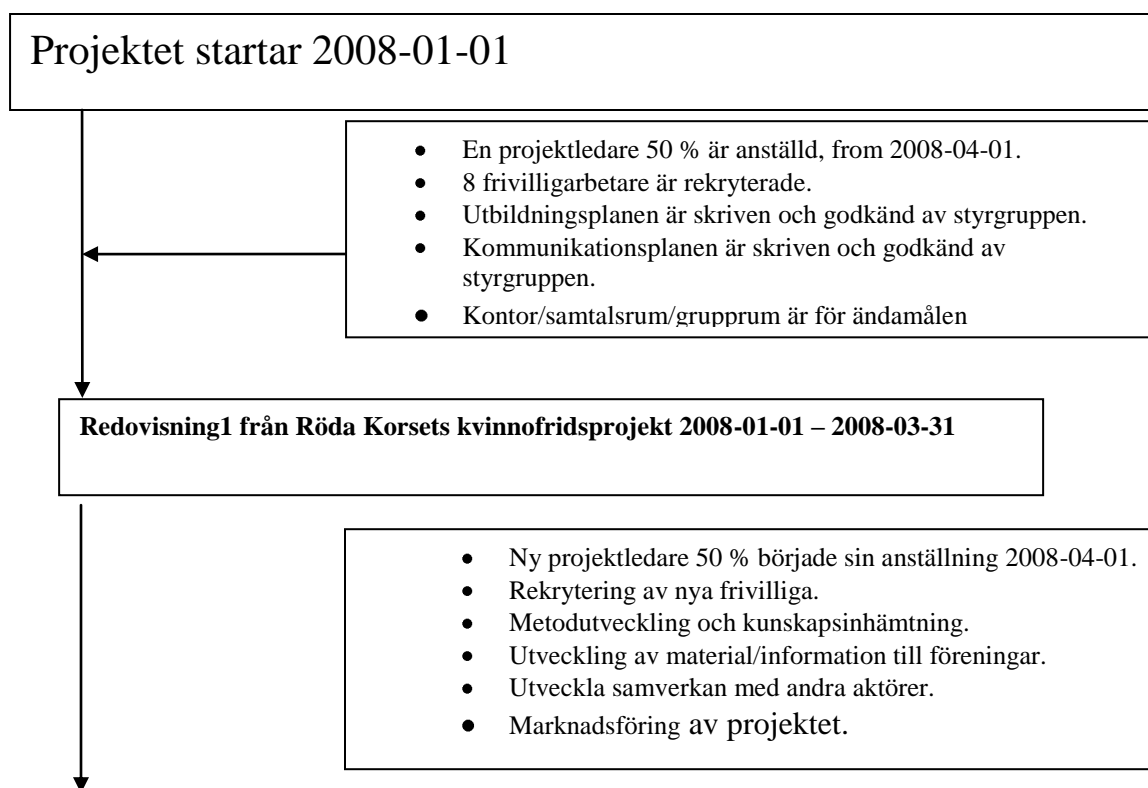
Det är viktigt att komma ihåg att det är inte bara svaga kvinnor med en dålig självbild som hamnar i dessa förhållanden, det kan vara vem som helst som faller för charmen och romantiken i början, som sveps iväg av alla komplimanger. Det är heller inte alla män som slår, inte alla män som överöser kvinnor med komplimanger gör det i syfte för att slå. Det är varningssignalerna som t.ex. kontrollbehov och överdriven svartsjuka som mer indikerar på att det är en våldsbenägen man.”

PROJEKTETS GENOMFÖRANDE

Projektet startade 1 december 2007 med att som det står i bakgrundsbeskrivningen efter en förstudie och skriva det reviderade projektplanet. Fram till 1 april då den nuvarande projektledaren började sin anställning, rekryterades frivilliga medarbetare till projektet och projektlokalen ställdes i ordning.

Projektets genomförande och de uppnådda delmålen skulle redovisas till kommunen var tredje månad dvs. 1 april, 15 juli, 15 oktober 2008 och 15 januari, 15 april, 15 juli, och 15 oktober 2009. (Rapporterna finns i sin helhet i projektpärmen).

Schematisk presentation av arbetsprocessen

Redovisning 2 från Röda Korsets kvinnofridsprojekt 2008-04-01 – 2008-07-15

- Rekrytering av nya frivilliga
- Metodutveckling och kunskapsinhämtning
- Utveckling av material/information till föreningar
- Utveckla samverkan med andra aktörer
- Marknadsföring av projektet
- Sommaruppehåll på grund av semester v 32-34

Redovisning 3 från Röda Korsets kvinnofridsprojekt 2008-07-15 - 2008-10-15

- Information till föreningar och ideella organisationer
- Planera besöksverksamheten
- Planera och starta telefonverksamheten
- Rekrytering av nya frivilliga medarbetare (sker kontinuerligt). 9 frivilliga som ingår i projektet nu.
- Metod och kunskapsinhämtning
- Samverkan
- Dokumentation

-
- Information till föreningar och ideella organisationer
 - Planera besöksverksamheten
 - Planera och starta telefonverksamheten
 - Rekrytering av nya frivilliga medarbetare (sker kontinuerligt). Det är nio frivilliga som ingår i projektet nu.
 - Metod och kunskapsinhämtning
 - Samverkan
 - Dokumentation

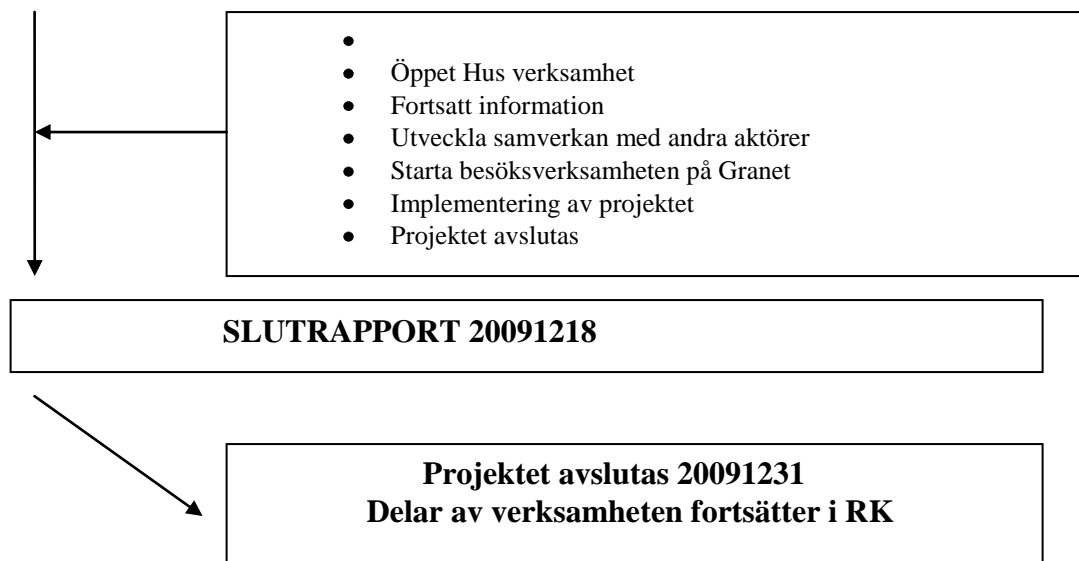
Redovisning 5 från Röda Korsets Kvinnofridsprojekt 2009-01-01 – 2009-04-15

- Rekrytering av nya frivilliga
- Fortsatt information till föreningar
- Utveckla samverkan med andra aktörer
- Marknadsföring av projektet
- Planering och studiebesök angående besöksverksamhet
- Vidareutveckla samarbetet med andra aktörer

Redovisning 6 från Röda Korsets Kvinnofridsprojekt 2009-04-15 – 2009-07-15

- Rekrytering av nya frivilliga
- Fortsatt information till föreningar
- Utveckla samverkan med andra aktörer
- Marknadsföring av projektet
- Planering och studiebesök angående besöksverksamhet

Redovisning 7 från Röda Korsets Kvinnofridsprojekt 2009-07-15 – 2009-10-15

I projektplanen fanns inga kvantitativa mål angivna. Måluppfyllelsen var kvalitativt beskrivna och omfattade både att utveckla informationsinsatser som att erbjuda samtalsgrupper och utveckla besöksverksamheten på kommunens Akutboende. Utifrån projektets ramar indelades projektet i fyra etapper.

Etapp 1 2008-01-01 – 2008-07-30

- Projektstart
- Framtagande av projektplan och genomförandeplan
- Rekrytering av frivilliga medarbetare
- Metodutveckling och kunskapsinhämtning
- Utveckling av material/information till föreningar
- Utveckla samverkan med andra aktörer
- Marknadsföring av projektet

Etapp 2 2008-08-01 – 2008-12-31

- Genomförande av information till föreningar
- Starta besöksverksamheten
- Starta telefonverksamheten
- Rekrytering av nya frivilliga medarbetare
- Dokumentation
- Delrapport

Etapp 3 *2009-01-01 – 2009-07-30*

- Utbildning av ny medarbetare
- Fortsatt genomförande av besöksverksamhet
- Fortsatt information till föreningar
- Vidareutveckla samarbetet med andra aktörer
- Dokumentation

Etapp 4 *2009-08-01 – 2009-12-31*

- Implementering av projektet
- Dokumentation
- Slutrapport
- Formellt Projektavslut
- Eventuell ansökan om fortsatt projekt

I grova drag kan man beskriva etappplaneringen på följande sätt: Under första projektåret bygga upp en projektgrupp av frivilliga, gemensamt utveckla informationsmetoderna och starta informations insatser. Under projektets andra år skulle informationen fortsätta, besöksverksamheten och samtalsgrupper bildas. Rekrytering och utbildning av frivilliga liksom samverkan med andra aktörer i kommunen skulle ske kontinuerligt under hela projektperioden.

1. Frivilliga

Frivilliga är den viktigaste resursen och frivilligt arbete är en förutsättning för Röda Korsets arbete både i Sverige och i hela världen. De frivilliga i Röda Korsets Kvinnofridsprojekt rekryterades för uppdraget i projektet och de fick introduktion, vägledning och utbildning. Behovet av aktiva frivilliga varierade i projektet varför rekryteringen och utbildningen av dem gjordes kontinuerligt under hela projektperioden. Utbildningen de deltog i var Rödakorskunskap och Frivilligt socialt arbete.

Sammanlagt medverkade 20 frivilliga i projektet i olika perioder. Hälften av dem var Landskronabo och de andra kom från Malmö eller Lund. Fem av de frivilliga hade invandrarbakgrund. De flesta hade en utbildningsbakgrund eller yrkeserfarenhet som inkluderade kunskaper i genusvetenskap eller kunskaper om ”våld i nära relationer”. De frivilliga i projektet tillsammans med projektledaren hade 49 arbetsmöten. Mötena handlade om erfarenhets- och kunskapsutbyte, att utveckla informationsinsatserna, att föra diskussioner kring projektets utveckling och att introducera nya medarbetare i gruppen. Flera av mötena var protokollförda och dessa finns arkiverade i projektpärmen.

Styrkan med frivilliga medarbetare var att de tillförde insikter, medvetenhet, en närvaro i uppdraget och en vilja av att dela på arbetsbördan. Svagheter var att förändringar i frivilligas hälso- familje-, arbetssituation eller boendeort påverkade möjligheten att delta i projektet. De frivilligas deltagande i projektet var därför ojämn i olika perioder och det påverkade kontinuiteten i projektarbetet.

2. Information

Ett av Kvinnofridsprojektets huvudmål var att utveckla metoder för information och genom uppsökande verksamhet nå målgruppen.

Under projektets första tid har de frivilliga medarbetarna genom utbildning och studiebesök tillägnat sig de kunskaper som varit nödvändiga för att vara informatörer i ämnet ”våld i nära relationer”. Projektgruppen sammanställde en pärm med informationsmaterial och den användes som hjälpmedel vid olika informationsinsatser.

Kort information om projektet trycktes även som broschyr och det gjordes förutom på svenska även på arabiska, albanska, bosniska (serbokroatiska) och engelska språken.

Metoden för att erbjuda information var genom personlig (telefon) kontakt med målgruppens olika föreningar, brev till 50-tal föreningar i Landskrona, annonsering i tidningen HD, RK Landskronabygdens medlemsblad samt webbsidan, på offentliga platser och i direkt kontakt med Landskronabor.

Information har hållits i några större sammanhang bl.a. Seniorakademin, Anhörigcentrum, Fröjdenborgs Dagcentral, PRO-organisationer, Hjärt- och Lungföreningen, Fredrika Bremer Landskronakretsen, Församlingshemmet, Röda Korset Löddeköpinge, och Landskrona kretsen, Rotaryklubb Citadell, Rotaryklubb Glumslöv, Folkets Hus och på offentliga platser som vid Landskronadagen (2008 och 2009) Festivaldagarna, Folkfesten och Tjejmässan. På några platser genomfördes informationen vid flera tillfällen. Antalet deltagare vid informationstillfällena varierade mellan 20-50 personer och på offentliga platser mellan 600 -1000 personer varje gång. Hur många Landskronabor nådde projektet med sin information? Uppskattningsvis mellan 4-5000 individer eller fler. Information hade även en synergieffekt som innebär att personen som fick vår information vidareberättade den för sina väninnor, systrar, släkt och vänner m.m. På så sätt blev flera andra personer indirekt nådda av informationen. Effekten av informationsinsatser är långsiktiga. Huruvida informationsinsatserna bidrog till en ökad medvetenhet om våld från nära relationer hos landskronabor och om det i sin tur leder till att våldet minskar i kommunen är en effekt som kommer att bli mätbar om ett antal år.

Projektets erfarenhet av informationsinsatser var att uppsökande verksamhet tog längre tid än det var planerat och att behovet för informationen var ojämnt.

Periodvis fanns flera aktörer som informerade kommuninvånarna samtidigt. Temat ”våld i nära relationer” är ett angeläget men tungt ämne och flera organisationer vi kontaktade hade redan haft information från någon annan eller ville ha information vid ett senare tillfälle.

En annan erfarenhet var att informationsinsatserna inte skulle begränsas enbart till projektets målgrupp utan riktats även till andra grupper, t.ex. olika personalkategorier inom äldreomsorgen och vården, ungdomar, skolan och idrottsföreningar.

För att nå dessa grupper behöver man dock utveckla metoder tillsammans och samverka med de andra aktörerna i kommunen. Informationen kommer alltid att behövas, olika mycket i olika perioder. Det var ett av projektmålen som var viktigt att föra vidare och implementera i Röda Kors Kretsen Landskronabygdens verksamhet.

3. Besöksverksamhet

Ett av Kvinnofridsprojektets mål var att utveckla besöksverksamheten på kommunens Akutboende som är ett nattboende för drogfria, hemlösa kvinnor och män. Akutboendet öppnade sin verksamhet i början av 2009. När Röda Korsets Kvinnofridsprojekt gjorde ett studiebesök på Akutboendet, hade verksamheten nyligen startat och det fanns inga kvinnliga boende där. De männen som övernattade på Akutboendet kom oregelbundet på kvällen och lämnade boendet på morgonen. Kvinnofridsprojektet konstaterade att någon verksamhet utifrån projektets målformulering inte kunde göras förrän verksamheten på Akutboendet utvecklades och omfattade även kvinnor.

Detta har inte skett under projekttiden varför detta mål i projektet inte kunde uppfyllas.

Socialtjänsten (Vuxenheten) i Landskrona har ett resursboende (Granet) för hemlösa kvinnor och män med missbruk. Denna boendeform är mera långsiktig och har ett syfte av att övergå till vanligt boende. De flesta av de kvinnor som bor på Granet är ensamma, utan sitt gamla nätverk och har inget annat stöd än från myndigheterna. Risken att återgå till det gamla destruktiva förhållandet och missbruk är stort. Röda Kors och Kvinnofridsprojektet identifierade dessa kvinnor som särskilt utsatta även utifrån våldsperspektiv. Projektet gjorde en omorientering (våren 2009) och beslöt att i stället på Akutboende utveckla besöksverksamheten på resursboende Granet.

Besöksverksamhet Granet

Syftet med besöksverksamheten var att avhjälpa ensamhet, avleda problemfokusering och underlätta kvinnornas övergång till ett fungerande vardag.

Besökens mål var att kvinnorna skulle ha roligt under sin tid på resursboende, att få tips och prova på olika aktiviteter som skulle underlätta skapandet av nya nätverk och att träffa kvinnor som är inte myndighetspersoner och prata om allt...

Aktiviteter skulle genomföras av minst två frivilliga från Kvinnofridsprojektet och eventuellt från kretsens ordinarie besöksverksamhet.

Genomförandet av besöksverksamheten planerades under hösten, dvs. september, oktober, november och december. Verksamheten skall implementeras i Röda Kors Landskronabygdens ordinarie verksamhet och fortsätta efter projektets slut.

Besöksverksamheten kunde inte genomföras enligt planerna i september och oktober. Orsaken var att de kvinnliga boende på Granet flyttade från boendet. Återigen skedde en omorientering i projektet.

4. Fast telefontid/telefonjour

Förstudien visade att en telefonjour, som beskrevs i projektansökan var överflödig, eftersom telefonjourer och möjligheter att få råd och samtal via telefon var redan väl utvecklade (Nationell stödtelefoni, Kvinnojour, Socialjour, polis, Brottsofferjour, Mansjour, Bris, m.m.).

I det reviderade projektplanen föreslås ändå att någon eller några av de frivilliga skulle vara tillgängliga på RK telefon ett par timmar i veckan. Projektet hade en vanlig fast telefon med betalt nummer och projektledaren en mobil telefon. När den fasta telefonen inte var bemannad hänvisades uppringaren till mobilnumret. Möjligheten att ringa till projektet spreds vid varje informationstillfälle och i projektets broschyrer. Med anledning av att ingen av de frivilliga hade möjlighet eller ville binda sig till en fast tid för att svara i telefon gjordes en utvärdering av behovet. Under perioden 15 januari till 15 april 2009 avlyssnade projektledaren den fasta telefonen dagligen. Det var inte ett enda samtal från kvinnor som behövde hjälp, råd eller information som kom under perioden. Projektet beslutade därefter att inte fortsätta med den dagliga telefonbevakning och planeringen av telefonjour/fast telefontid. Förklaringen var som förstudien bekräftade, att behovet av att få råd och stöd per telefon var väl tillgodosedd och att projektet inte hade något nytt att tillföra. Dessutom var projektets telefon ett vanligt betalnummer som var synlig på uppringarens telefonräkning. Detta bedömde projektet var helt olämpligt om uppringaren ville dölja sin identitet.

5. Samverkan

Samverkan mellan Kvinnofridsprojektet RK Landskronabygden och de andra aktörerna i projektet skedde i projektets styrgrupp, Kvinnojouren ISIS och genom externt nätverk.

STYRGRUPPEN

Styrgruppen för Kvinnofridsprojektet bestod av ordföranden, vice ordföranden, en ledamot/ tidigare projektledare samt kassör från Röda Korset Landskronabygdens kretsstyrelse, och en konsulent från Röda Korset Region Skåne. Landskrona kommun representerades av Vuxenenhetens enhetschef/projektansvarig samt den ekonomiansvarige tjänstemannen. Sekreteraren tillika föredragande i styrgruppen var projektledaren från Röda Korsets Kvinnofridsprojekt.

Styrgruppen hade fem sammanträden under 2008 och lika många under 2009. Varje möte har blivit protokollfört och anteckningarna finns arkiverade i projektpärmen.

Samverkan med kommunen var på en mer strategisk nivå och mötena handlade mest om projektets rapportering till kommunen, den gemensamma rapporteringen till Länsstyrelsen samt om projektets ekonomi. Dessutom informerade projektledaren om genomförda och planerade aktiviteterna i projektet.

ISIS

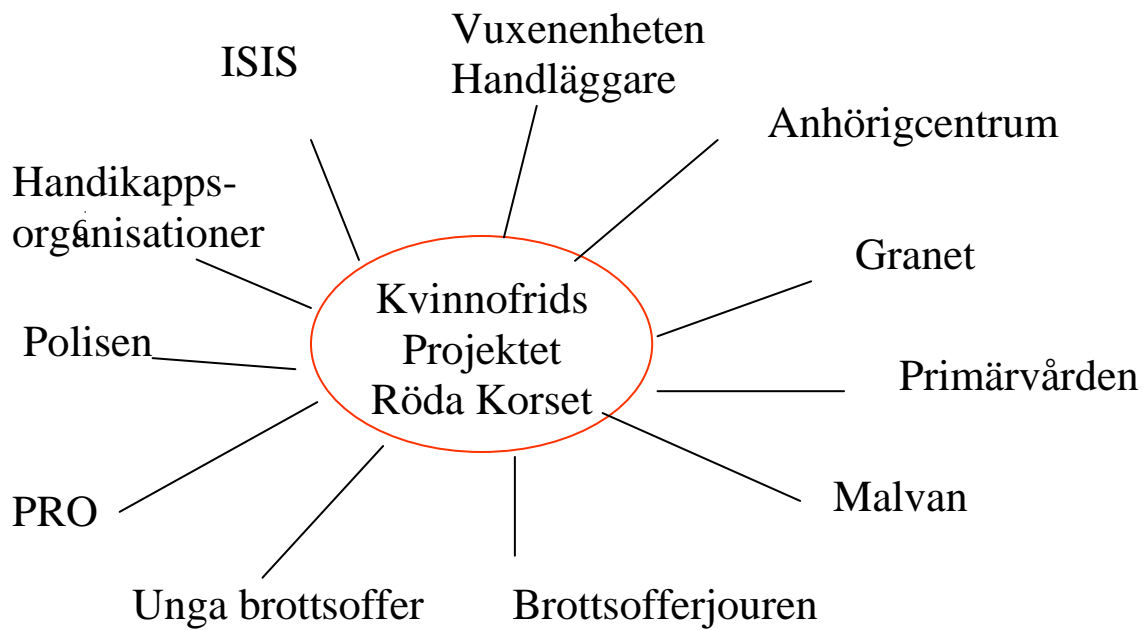
Kvinnofridsjouren startade sin verksamhet ungefär ett halvt år senare än projektet på Röda Korset. I början behövde de tid för att bygga upp en fungerande verksamhet och rekrytera sina frivilliga medarbetare. Det har varit några försök till att samverka men det har aldrig kommit igång. Vi var under olika skede i våra respektive projekt men den största orsaken var att ISIS och kommunen hade samma målgrupp i sina projekt medan Röda Korsets Kvinnofridsprojekt riktade sin verksamhet mot en målgrupp som inte prioriterades av ISIS eller Kvinnofridsteamet på Vuxenenheten

EXTERNT NÄTVERK

Det externa nätverket för samverkan i projektet bildades av kvinnofridsteamet på vuxenenheten och bestod av representanter från ISIS, BOJ, polisen, primärvården, kyrkan, Ventilen(familjeenheten) och Röda korset. Teamet på Vuxenenheten var sammankallande.

Det externa nätverket hade ca en sammankomst per termin. Syftet var att informera varandra om vårt arbete gällande kvinnofridsproblematiken och att utarbeta gemensam informationsbroschyr. Mötena var protokollförda och de finns arkiverade i projektpärmen

Kvinnofridsprojektets samverkanspartner och nätverk

SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Röda Korset i Landskrona har i en tidigare projektansökan sökt medel för att erbjuda telefonjour och samtal till våldsutsatta kvinnor som inte vågar eller vill gå till sociala myndigheter eller till polisen. Förstudien till projektet visade att en telefonjour, som beskrevs i projektansökan var överflödig, eftersom telefonjourer och möjligheter att få råd och samtal via telefon var redan väl utvecklade. Samtidigt när denna förstudie gjordes, undersöktes Röda Korsets möjligheter att delta i kommunens kvinnofridsarbete tillsammans med den nystartade kvinnojouren ISIS. En ny projektplan skrevs och den godkändes av Landskrona kommun och Länsstyrelsen Skåne. Den sammanfattande diskussionen gäller slutrapporten av det ovanstående projektet.

Måluppfyllelse

Röda Korsets övergripande projekt mål var det samma som kommunens dvs. att öka kunskaper och förståelse om kvinnofridsproblematiken. Därefter valde Röda Korset att lägga fokus på en annan målgrupp i sitt projekt än kommunen prioriterade och formulerade delmålen delvis utifrån dessa gruppers perspektiv.

Projektets första mål var att medvetandegöra våldutsatta kvinnor om sina mänskliga rättigheter.

I FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor (1993) konstaterades att ”våld mot kvinnor är ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män, vilka har lett till mäns dominans över och diskriminering av kvinnor och förhindrat kvinnors fulla möjligheter till framsteg samt att våld mot kvinnor är en av de avgörande sociala mekanismer genom vilka kvinnor tvingas in i en underordnad ställning gentemot män.” Ytterst är det en fråga om jämställdhet och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. Jämställdhet är alltså en demokrati- och rättighetsfråga och för att uppnå det ovanstående målet måste det sättas i ett bredare och mera långsiktigt perspektiv.

Att arbeta med jämställdhet är en fråga om kunskap och ett område man måste sätta sig in. Det får inte reduceras till en åsiktsfråga. Det kräver att man bearbetar sina egna föreställningar och attityder om män och kvinnor och att lära sig könsmonster och diskriminering i sin egen vardag.

Vid Kvinnofridsprojektets start diskuterades den ovanstående målsättningen i frivilliggruppen. Diskussionerna handlade om att många upplevde att de saknade relativa kunskaper och tid till en så komplex frågeställning, och att projektets ramar var otillräckliga för att arbeta med frågor kring mänskliga rättigheter och jämställdhet. Några av de frivilliga ville skriva om projektplanen utifrån jämställdhetsperspektiv.

Diskussionen var mycket viktig för projektets process men det tog lång tid och var också ett hinder för att gå vidare och börja arbeta med projektets andra mål.

Tre av de andra projektmålen handlade om att nå våldutsatta kvinnor och deras anhöriga med information kring kvinnofridsproblematiken, att erbjuda dem stödsamtal och vid behov av språk och kulturkompetenta frivilligarbetare eller, att erbjuda stödjande nätverk till anhörigvårdare.

Projektgruppen valde att fokusera på informationsinsatserna. Utifrån egna kunskaper och diskussioner från litteratur och olika handlingsplaner framställde projektgruppen en pärm med informationsmaterial. Informationen inkluderade, statistik, teorier om våld i nära

relationer, attitydsövningar, olika informationslänkar och hänvisning till var man kunde få råd och hjälp. Materialet kan användas med olika hjälpmedel och i olika sammanhang. Projektledaren och de frivilliga i projektgruppen medverkade aktivt i att sprida denna information i första hand bland projektets målgrupp: de äldre, handikappade och deras anhöriga. Vid varje informationstillfälle erbjöds även samtalskontakter enskilt eller i grupp. Vid större evenemang i Landskrona, som till exempel Festivaldagarna, Folkfesten, Landskronadagen och Tjejmässan informerade projektgruppen allmänheten om projektet om kvinnofridproblematiken både muntligt och genom projektets broschyrer som var översatta till arabiska, albanska, bosniska och engelska. Ca 5000 landskronabor nåddes direkt av projektets information och med tanke på att en sådan information har en synergieffekt kan man uppskatta antalet som nåddes av information till betydligt fler.

Utifrån informationsinsatser har projektet uppnått sitt mål.

Projektets erfarenhet av informationsinsatser var att uppsökande verksamhet tog längre tid än det var planerat och att efterfrågan av information var ojämn.

Periodvis fanns flera aktörer som informerade kommuninvånarna samtidigt. Temat ”våld i nära relationer” är ett angeläget men tungt ämne och flera organisationer som projektet kontaktade hade redan erhållit information från någon annan eller ville ha information vid ett senare tillfälle.

En annan erfarenhet var att informationsinsatserna inte skulle begränsas enbart till projektets målgrupp utan riktats även till andra grupper, t.ex. olika personalkategorier inom äldreomsorgen och vården, ungdomar, skolan och idrottsföreningar. Eftersom i överenskommelsen med kommunen framstod att Röda Korset skulle informera de ideella organisationerna och inte den offentliga sektorn, erbjöds informationen endast till dessa. För att nå andra grupper i kommunen behöver man utveckla metoder tillsammans och samverka med de andra aktörerna i kommunen. Informationen kommer alltid att behövas, olika mycket under olika perioder och det är en av aktiviteterna i projektet som implementerades i Röda Korset Landskronabygdens ordinarie verksamhet och kommer att fortsätta.

Projektet erbjöd samtalsgrupper vid varje informationstillfälle och offentlig information. Dessutom inbjöds alla som ville ha mera kunskaper i ämnet eller prata om ”våld i nära relationer” till ”Öppet hus” som hölls i Röda Korsets lokaler vid tre tillfällen under hösten 2009. Trots marknadsföring i den lokala pressen, webbsidan, bibliotek, olika föreningar och skriftlig inbjudan som skickades till ett antal nyckelpersoner kom endast två personer till Öppet Hus. En förklaring kan vara att de enskilda som behöver hjälp och stöd finner det inom Primärvården, socialtjänsten, hos enskilda samtalsterapeuter, kyrkan, Kvinnojouren, och på Kvinnofridslinjen där de kan vara anonyma. När det gällde de äldre och deras anhöriga finns en utvecklad träffpunkt på Anhörigcentrum och en frivilligorganisation som fungerar väl. För att nå personer som var eller varit utsatta för våld i nära relationer och bilda samtals- och stödgrupper behöver man samverka och utveckla strategier och metoder tillsammans med de andra aktörerna som arbetar med målgruppen. Detta saknades i projektet.

Kvinnofridsprojektets sista mål var att besöka hemlösa kvinnor på kommunens Akutboende när detta stod klart. Det målet kunde projektet inte uppfylla

Hindret var att när Akutboendet öppnades i början av 2009, var det endast hemlösa män som övernattade där. Vistelsen på boendet var kortsiktigt, de hemlösa kom på kvällen och lämnade boendet på morgonen. Att arbeta med hemlösa män var inte projektets mål och målgrupp.

Landskrona kommun har ett servicehus kallad Granet. Det är ett serviceboende som är i första hand avsett för personer med missbruksproblem och eller/psykiskt funktionshinder där ett behov av vård och boende föreligger. I huset finns 18 lägenheter och det finns utrymmen för gemenskap och aktiviteter. De flesta boende är män men i våras fanns även 4-5 kvinnor på Granet. Projektets styrgrupp beslutade på sitt möte i april 2009 att Kvinnofridsprojektet skulle utveckla besöksverksamhet gällande kvinnor som bor på Granet.

Röda Korset har besökt gamla, sjuka och ensamma människor i många år. För att genomföra besöksverksamheten på Granet formulerade Kvinnofridsprojektet en handlingsplan. Besöksverksamhetens syfte var att avhjälpa ensamhet, avleda problemfokusering och underlätta övergången till en fungerande vardag. Målet var

- att kvinnor ska ha roligt under sin vistelse på serviceboendet
- att prova olika aktiviteter och prata om allt
- att tipsa om olika fritidsaktiviteter som kan underlätta skapandet av nya nätverk.

Besöksverksamhet planerades en kväll varje månad med start efter sommaruppehållet. Även nya frivilliga med intresse att medverka i besöksverksamheten rekryterades till projektet.

Det visade sig att besöksverksamheten inte kunde starta förrän i november 2009, två månader före projektets slut. Hindret var återigen att det inte fanns kvinnor på boendet. Verksamheten är vid projektets slut i gång och det kommer att fortsätta i kretsens ordinarie verksamhet,

Vad har vi lärt oss?

Det gemensamma samverkansprojektets styrka var att alla aktörer i projektet hade samma övergripande mål som skulle utifrån egna förutsättningar och metoder uppfyllas.

Svagheten var att de tre aktörerna (Vuxenheten, ISIS, RK) började sina projekt vid olika tidpunkter och i början använde alla sina resurser att bygga upp den egna projektorganisationen och verksamheten. Det har inte formulerats några gemensamma mål för hur samverkan och samarbetet skulle ske. I Röda Korsets Kvinnofridsprojekt skedde samverkan med kommunen på ett strategiskt plan genom representation i styrgruppen Samverkan med ISIS kom aldrig igång. Sekretessen på Kvinnojouren samt att Kvinnofridsprojektet valde fokus på en annan målgrupp än ISIS och Vuxenheten var ett hinder för närmare samarbete. Våra gemensamma möten skedde inom det externa nätverket där man informerade varandra om vad som skedde i projekten.

Gemensamt mål på hur samverkan skulle ske är det viktigaste kriterierna i ett lyckat samverkansprojekt. Hur skulle vi använda varandras kunskaper, erfarenhet och nätverk för att uppnå samverkansprojektets mål? Genom att arbeta med olika metoder och genom att komplettera varandra hade vi kunnat arbeta på en bredare basis och nått flera målgrupper. För att uppnå detta hade vi behövt utveckla dialogen mellan oss tre aktörer.

En annan svaghet i Kvinnofridprojektet var att målen var omfattande och övergripande och gällde flera utsatta grupper i samhället: våldutsatta kvinnor, deras anhöriga, äldre, handikappade, anhörigvårdare, hemlösa kvinnor. Ingen av de målgrupperna definierades specifikt i projektplanet. Varje mål var i princip ett projekt för sig själv. För att uppnå projektmålen dimensionerades resurserna på en projektledare 50 % första året och 60 % andra året samt frivilliga medarbetare. Projektledaren skulle rekrytera frivilliga och svara för deras utbildning och stödja dem i deras arbete. Projektledaren var ansvarig för projektets process, uppsökande verksamhet och information och var föredragande och sekreterare i styrgruppen. Projektets kontinuerliga dokumentation och rapportering kvartalsvis tog mycket tid. Det blev mycket begränsade möjligheter för att delta på nätverksträffar att reflektera över projektets process eller att fördjupa metodiken i projektet. Projektledningen var ett ensamt arbete. Det fanns ingen referensgrupp eller kolleger som skulle vara som bollplank för projektledaren. Projektstödet från Regionen RK var lite mest för att projektgruppen inte hade regelbundna träffar.

Varje projektarbete avslutas med värdefull erfarenhet. Även detta. Det viktigaste var att man skulle ha en grundlig förstudie. Att målet för samverkan och samarbete är klart formulerade. Att projektets mål och målgrupp är tydliga och relaterat till projektets resurser.

Kvinnofridsprojektet uppnådde två viktiga mål. Det ena var informationsinsatserna där ca 5000 Landskronabor nåddes och därmed bidrog projektet till kommuninvånarnas kunskap om våld i nära relationer. Det andra var besöksverksamheten på boendet för psykiskt handikappade och kvinnor med missbrukarbakgrund. Båda verksamheter är implementerade i Röda Korset Landskronabygdens ordinarie verksamhet och kommer att fortsätta.

Ilona Morvai
projektledare

2009-12-18